

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1914.

Andra kammaren.

Nr 85.

Söndagen den 13 september.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Föredrogs, men bordlades åter sammansatta stats- och lagutskottets nr 2 utlåtande nr 1.

§ 2.

Vidare föredrogs sammansatta stats- och lagutskottets nr 2 memorial, nr 2 med hemställan om anvisande av ersättning åt sammansatta stats- och lagutskottets nr 2 sekreterare och vaktbetjäning; och blev utskottets i nämnda memorial gjorda hemställan av kammaren bifallen.

§ 3.

Till behandling upptogs nu bevillningsutskottets memorial, nr 34, med förslag till höjning av gällande tullsatser å tobak.

*Ang. höjning
av tullen å
tobak.*

Uti förevarande memorial hade bevillningsutskottet med be-
gagnande av sin motionsrätt enligt 40 § riksdagsordningen hem-
ställt,

1:o att riksdagen måtte besluta, att rubrikerna för tobak i gällande tulltaxa skulle för tiden från början av år 1915, intill dess de av innevarande riksdag i anledning av Kungl. Maj:ts därom framställda förslag beslutade ändrade tullsatserna för tobak komme att träda i kraft, erhålla följande lydelse:

	Kvantitet för tull- beräkning- gen.	Tullsats.	
		Kronor	öre
195. Tobak: oarbetad: stjälk	1 kg.	2	—

Andra kammarens protokoll vid senare riksdagen 1914. Nr 85. 1

Ang. höjning
av tullen å
tobak.
(Forts.)

	Kvantitet för tull- beräkning- gen.	Tullsats.	
		Kronor	öre
195 ¹ / ₂ .	bladtobak: s. k. Kentucky-, Virginia- (även Nord- och Syd-Carolina), Ohio-, Maryland- samt Kinatobak . . .	1 kg.	2 —
195 ³ / ₄ .	andra slag	1 kg.	3 —
	<i>Ann. 1.</i> För bladtobak, från vilken stjälken helt eller delvis borttagits (stripad bladtobak), utgår tullavgiften med 15 procent förhöjning.		
	<i>Ann. 2.</i> Såvida icke vederbörande tullförvalt- ning finner de i rubrikerna 195 och 195 ¹ / ₂ stad- gade tullsatser otvetydigt tillämpliga, må de- samma icke åsättas, med mindre varan av gene- raltullstyrelsen förklarats hänförlig till något av de i nämnda rubriker uppräknade tobaksslag; och gäller såsom ytterligare villkor för ifråga- varande tullsatsers tillämpning, att den tobaks- fabrikant, av eller för vilken varan importerats, skall särskilt begära förtullning enligt någon av dessa rubriker och därvid avlämna en på tro och heder avgiven, skriftlig försäkran, att toba- ken skall användas uteslutande för tillverkning av rök- eller tuggtobak eller snus.		
	arbetad:		
196.	cigarrer och cigarrcigarretter . .	1 kg.	7 —
196 ¹ / ₂ .	cigarretter	1 kg.	5 —
	andra slag:		
197.	karvad	1 kg.	3 50
197 ¹ / ₂ .	annan	1 kg.	2 50

2:o) att, vid bifall till vad utskottet sålunda hemställt, riksdagen även måtte

a) besluta, att ökningarna i tullsatserna skulle såsom tilläggsavgifter till den förut beslutade tullbevillningen utgöras jämväl under innevarande år från den tid, som av Kungl. Maj:t bestämdes, samt i skrivelse till Kungl. Maj:t, med tillkännagivande av sina sålunda fattade beslut, anhålla, att Kungl. Maj:t måtte så fort ske kunde förordna, att de ändrade tullbestämmelserna skulle träda i kraft; samt

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes taga i övervägande, huruvida för den korta tid, varunder de sålunda antagna tullsatserna torde komma att äga tillämpning, åsättande av accis å inom landet odlad tobak kunde vara påkallat.

Sedan utskottets hemställan föredragits, begärdes ordet av

Herr Hildebrand, som yttrade: Herr talman! Det förslag till höjda tullsats på tobak och tobaksvaror, som här är framlagt, synes mig ur vissa synpunkter vara ganska märkligt, och jag ber därför att få säga några ord om detsamma. Först vill jag då anmärka, att jag fullkomligt gillar tanken på att höja tullarna på både råttobak och tobaksvaror. Det är ju ganska naturligt, att så måste ske. Det enda jag skulle vilja anmärka är, att när vi tänka på de närmaste antagligen både ett och två åren, så är det ett system med höjda tullsats på tobak och tobaksvaror, som vi få räkna med, och icke ett monopol-system. Ett sådant system med höjda tullar har blivit utdömt från olika håll, dels därför att det tidigare ansetts giva alldeles för litet, dels därför att man icke kan tyngre belasta de dyrare kvaliteterna och dels därför att tullavgiften till staten skall erläggas på ett mycket tidigt stadium, när vägen fram till konsumenterna är synnerligen lång. Det är sålunda ett ganska dåligt system att taga ut inkomster till staten, som man här måste giva sig in på. Men det är ju alldeles klart, att när riksdagen beslutat monopol och detta beslut icke kan effektueras under den närmaste tiden, måste staten se sig om på annat sätt efter inkomster. Som en nödfallsutväg finner jag detta mycket förklarligt och riktigt.

Men då synes mig också, att man bör ställa bestämda krav på att de olika tullsatserna bli så avvägda, att de väl korrespondera med varandra, och de förefaller mig även, att mellan importfabrikat och inom Sverige tillverkade varor borde ha bibehållits samma proportion i belastning som den nuvarande. Men detta har man, såvitt jag kunnat uträkna, icke gjort, utan det är en mycket egendomlig förskjutning i belastningen här. Ser jag på tullsatserna på färliga cigarrer, så skulle tullen höjas med 3 kronor per kilogram. Per kilogram räknar man i medeltal 200 cigarrer. Det gör per importerad cigarr en ökad belastning av 1,5 öre. Nu skall vidare cigarrtobak få en tullhöjning av 2 kronor. Enligt mig lämnad uppgift, skall man kunna räkna 118 färdigfabricerade cigarrer per kilogram importerad tobak. Det gör en ökad belastning av 1,8 öre per cigarr. Således blir den ökade belastningen på detta sätt högre för inom landet fabricerade cigarrer än för importerade cigarrer.

Går man till cigaretterna, så skulle det färdiga fabrikatet belastas mer än förut med 1 krona per kilogram. Då det räknas 1,000 cigaretter per kilogram, så gör det en ökad belastning per importerad cigarett av 0,1 öre. Så skulle vidare cigarettobak få en ökad belastning per kilogram av 2 kronor. Med 1,000 cigaretter per kilogram tobak kommer den ökade belastningen där att bli 0,2 öre per cigarett. D. v. s. den ökade belastningen blir dubbelt så stor för inom landet fabricerade cigaretter som för importerade cigaretter.

Nu skulle en bättre proportion kunna vinnas antingen däri-genom att tullen på importerade fabrikat höjdes eller att tullen på råttobak sänktes. När staten behöver pengar, så antager jag, att den riktigare vägen skulle vara, att tullsatsen på det färdiga fabrikatet sattes något högre. Det hade genast blivit en rimligare proportion.

Ang. höjning
av tullen å
tobak.
(Forts.)

Ang. höjning
av tullen å
tobak.
(Forts.)

om man höjt cigarrtullen med 4 kronor i stället för 3 kronor och cigarettertullen med 2 kronor i stället för 1 krona.

Om vi nu se på hur följderna av denna ojämnhet i konkurrensförhållandena mellan importerade varor och inom landet tillverkade varor måste ställa sig, så kan det icke slå ut på annat sätt, än att här blir ett gynnande av importen av färdiga varor på bekostnad av den inhemska fabrikationen. Nu har här redan tidigare talats om — och det har jag för min del fått ytterligare bekräftat genom vad jag hört under monopoldebatterna i riksdagen — att på grund av det hotande monopolet får man nog räkna med, om inga särskilt betryggande åtgärder vidtagas, att det sker en produktionsminskning och att från industrien skjutas undan både arbetare och annan personal. Det är naturligtvis ännu omöjligt att beräkna, huru snart eller i vilken omfattning det kommer att ske. Men det synes alldeles klart, att så kommer att ske, om icke någon åtgärd vidtages, som gör, att den följden icke behöver inträda. Och när nu tydligen importen från utlandet skall vinnas på bekostnad av den inhemska fabrikationen, så förefaller det mig alldeles klart, att denna rörelse till produktionsminskning med påföljd, att en del personer kastas ut på arbetsmarknaden i en synnerligen ogynnsam situation, kommer att kraftigt påskyndas. Man får således icke bortse ifrån, att denna disproportion i belastningen mot nuvarande situation kan få ganska ledsamma sociala följder, om man nu alldeles bortser från fabrikanternas ställning i övrigt.

Ser man på hur det ställer sig, när monopolet trätt i kraft, så skilja sig dessa tullsatsar på vissa punkter rätt väsentligt från de tullsatsar riksdagen redan godtagit i samband med monopolets införande. Där skulle exempelvis råtobaken icke alls belastas högre, och cigarrbelastningen skulle höjas med 2 kronor i stället för 3 kronor. Dock får man då tänka på att skatten skall beräknas icke blott på priskurantpris utan även på tullbeloppet och att för de enskilda importörerna licensavgifterna skola beräknas på samma sätt, vilket faktiskt verkar stegrande på den belastning, som uppkommer genom tullen. Nu är hela monopolförslaget byggt på att importen skall inskränkas så mycket som möjligt och att monopolbolagets egen tillverkning skall ökas. Då förefaller det vara en mycket stor egendomlighet, att statsmakterna förut skola ordna det så, att man bidrager till en höjning av importen på bekostnad av den inhemska fabrikationen. Här uppstå tydligen kastningar i denna del av svensk näringspolitik, som äro mycket besynnerliga och som omöjligt kunna vara nyttiga.

Nu inser jag mycket väl, att det icke går för närvarande att göra något som helst yrkande. En sådan sak som denna skall naturligtvis gå hastigt. Jag endast beklagar, att bevillningsutskottet kommit till så underliga tullsatsar, som framgår av dess förslag. Jag har tagit till orda, för att saken må påpekas, och jag vill stanna därvid. Redan vid utskottsarbetet har med styrka anmärkts, att någon utredning icke presterats om tullsatsernas förhållande till varandra och om vad som skall anses vara nödvändiga tullsatsar.

Jag vill därför uttala som en förhoppning, att en grundlig utredning må snarast verkställas, i vad mån dessa nya tullsatser kunna vara oriktiga, så att riksdagen snarast må kunna få en kungl. proposition om de nya tullsatser, som utredningen giver vid handen vara rimligare och riktigare än de nu framlagda. Jag har, herr talman, intet yrkande att framställa.

Härpå anförde:

Herr Palmstierna: Till en början vill jag betona det förhållandet, att herr Hildebrand gillar tanken på att höja tullarna på tobak av olika slag. Och jag tror näppeligen, att någon av kammarrens ledamöter, sedan riksdagen 1913 avgav sin skrivelse och sedan nu monopolförslaget blivit omfattat av båda kamrarna, vill biträda någon annan ståndpunkt än den, att man bör genom höjning av tullarna på tobak söka täcka en inkomstpost, som måste förefinnas i staten.

Nu har emellertid herr Hildebrand anfört vissa argument mot de olika tullsatser, som äro uppställda i bevillningsutskottets betänkande, och han har i sitt anförande låtit framskymta, att över hela vägen resultatet skulle bli ett gynnande av importen på sådant sätt, att en skada för den inhemska industrien därmed kunde uppkomma. Nu kan jag emellertid icke biträda denna herr Hildebrands uppfattning, och jag vill även framföra mina skäl för det.

Det är på två poster, som herr Hildebrand gör anmärkning, den ena beträffande cigarrer och den andra beträffande cigarretter. Herr Hildebrand har gjort en utredning av prisförhöjningen per cigarr beträffande importerade cigarrer och beträffande inom landet tillverkade cigarrer. Jag kan nu givetvis icke här granska en sådan uppgift. Jag vet icke, hur herr Hildebrand kunnat få den, ty att räkna ut en sådan sak är särdeles vanskligt, i all synnerhet som man måste jämföra kvaliteterna. Att utan vidare säga, att så och så *är* förhållandet, utan att man ingår på en mycket detaljerad bevisföring, tror jag näppeligen kan ske. Emellertid vill jag säga, att bevillningsutskottet under sitt arbete givetvis hade denna fråga uppe, och då fann bevillningsutskottet, att det långt ifrån att vara som herr Hildebrand här framhåller, tvärtom är så, att den marginal, som finnes mellan tullen på råtobak och tullen på den förädlade produkten cigarr har i bevillningsutskottets betänkande blivit satt så, att en höjning av tullen på den förädlade produkten inträder. Bevillningsutskottet hade tänkt sig, att höjningen skulle vara 19 öre per kilogram. Men enligt vad från det mest autentiska håll meddelas skulle tullhöjningen i själva verket ställa sig till 59 öre per kilogram. Under sådana förhållanden tror jag, att man beträffande cigarrerna icke behöver ha några farhågor alls.

Kommer jag så till spørsmålet rörande cigarretterna, så har faktiskt bevillningsutskottet här, det ger jag herr Hildebrand rätt i, åstadkommit en minskning i det relativa tullskyddet för den förädlade varan, och då måste man givetvis anföra skälen, varför man kan göra något dylikt.

Ang. höjning
av tullen å
tobak.
(Forts.)

Ang. höjning
av tullen å
tobak.
(Forts.)

Nu sade herr Hildebrand häromdagen i debatten i fråga om monopolets införande, att detta skulle dröja så långt som till 1915, 1916, eller 1917, man vet aldrig när det blir infört. Utgående från den argumentering, som herr Hildebrand då förde är det naturligt, att man säger: Tänk om herr Hildebrand finge rätt! Då är det lämpligt att ordna tullsatserna som om de skulle gälla för längre tid än vad Kungl. Maj:t och riksdagen i övrigt förutsatt. Följaktligen, man skall verkligen söka anpassa sig så noga man kan efter lämpliga förhållanden.

Hur är det då med den *nuvarande* tullen på cigaretter jämförd med vad som föreslås? Jo, den nuvarande tullen på cigaretter är sådan, att man har genom densamma åstadkommit ett verkligt premierande av import av kapital, d. v. s. nedläggandet av kapital i cigarettefabriker på grund av tullens betydande skydd. Följaktligen se vi, att den ena utländska firman efter den andra här anlägger fabriker. De hava ett visst märke, som delvis är inarbetat. När de nu anlägga sina fabriker, få de genom vårt höga tullskydd en premie på den kapalexport, som sker från andra länder. Så har skett hos oss. Det är sålunda med hänsyn till dessa förhållanden, med hänsyn till förhållandet mellan svenskt och utländskt kapital en alltför stor marginal i Sverige. Skola vi ställa det något så när riktigt, är det skäl i att minska denna marginal, men om vi själva minska denna marginal, skall man därför icke säga, att vi gynna importen, ty så pass betydande är i alla fall denna tull i jämförelse med skyddet på den inhemska varan, att i den mån överhuvud taget importen är beroende av tullen, vilket icke *alltid* är förhållandet, i själva verket en så betydande marginal kommer att kvarstå, att det effektiva skyddet är mer än tillräckligt.

Men en sak vill jag giva herr Hildebrand rätt i. Det finnes ju varor, som icke äro beroende av tullskyddet i och för sig i så hög grad som man vanligen skulle tro när det är allmän och fri konkurrens. Har man ett visst märke, som är inarbetat och som går liksom av sig självt, har tullen icke samma kraft som den eljest har. Ett slags patentmonopol uppstår. Emellertid med vad jag nu sagt tror jag, att jag i detta avseende måste betydligt ha förringat värdet av de argument herr Hildebrand framförde.

Så vill jag säga, att man givetvis icke kan på den korta tid, som nu är före, hinna arbeta in nya märken, varför all farhåga i det avseendet torde kunna anses vara hävd.

Vidare har herr Hildebrand framhållit, att det är skäl i att göra en utredning om tullsatserna. Ja, nu är det så, att monopolet kommer senare; det är beslutat, och den utredning av tullsatserna, som skulle behövas, för den händelse man nu är tveksam, skulle endast gälla mycket kort tid. Kungl. Maj:t kan emellertid, om därtill befinnes vara skäl, taga hänsyn till denna framställning av herr Hildebrand. Jag vill säga, att någon fara för oss att idag besluta dessa tullsatser näppeligen torde föreligga under några förhållanden, därför att riksdagen sammanträder om några månader igen; och skulle det då visa sig, att det varit något fel, något som jag, och jag

tror även bevillningsutskottet, som enhälligt tillstyrkt detta förslag, alldeles förneka, så kan ju i det fallet en rättelse mycket lätt hinna ske under nästa riksdag.

*Ang. höjning
av tullen å
tobak.*

(Forts.)

Så till sist ännu ett ord, herr Hildebrand, och när jag ser herr finansministern närvarande i kammaren, hoppas jag han är villig uppmärksamma vad jag säger. Jag har haft tillfälle att enskilt tala med finansministern om detta. Här talar herr Hildebrand om, att här måste under alla förhållanden en högst betydande produktionsminskning ske. Här kommer åter den gamla påtryckningen om, att vi göra arbetarna arbetslösa, och att de åtgärder, som nu vidtagas, komma att påskynda detta. Då vill jag återföra i kammarens minne ett uttalande, som jag hade, när vi beslöto monopolet. Dessa extra 2,7 miljoner, som tobakstrusten, som är ledande inom denna näring, erhöll, är det möjligt att trusten icke hade fått, ty sådan var ställningen i kammaren, enligt vad jag efteråt fått en ökad erfarenhet om. Här avstodo vi från att göra votering under uttrycklig tillsägelse om, att här måste lojalitet från vederbörandes sida ske. Det var beträffande tobakstrusten. Jag vågar väl ändå tänka mig, att när staten har beslutat så betydande ersättningar som det faktiskt är fråga om, så får man icke här låta något ont gå ut över uselt avlönade löntagare, löntagare, som under dessa år, på grund av att monopoltanken hängt som ett damoklessvärd över det hela och man icke vetat hur det skulle ordnas inom tobakshandeln, levat såsom kanske de sämst betalda arbetarna i detta land. Man får icke ställa dessa arbetare fullständigt arbetslösa. Jag vill inlägga en bestämd gensaga mot, att när man skänker bort miljoner i ersättning, de fattiga skola ställas arbetslösa. Här måste och icke minst, herr Hildebrand, i dessa tider en lojalitet — svensk mot svensk och framför allt rik mot fattig — bevisas i handling.

Herr Nilsson i Kristianstad: Herr talman! Jag vill för min del betona, att om de beräkningar, herr Hildebrand här gjort, skola visa sig riktiga, och den inhemska varan hårdare belastas genom denna höjning, det skulle vara att beklaga. Ty under behandlingen av monopolfrågan i utskottet har det jämt och ständigt betonats, att såväl arbetare som fabrikanter inom denna industri voro fullt eniga om, att de i fråga om konkurrensen från utlandet ha det synnerligen svårt. Skulle nu den föreslagna ökade tullen innebära, att den svenska varan skulle komma att beläggas med högre tull per cigarr än vad den utländska blivit belagd med, vore det att beklaga.

Jag har emellertid begärt ordet för att framhålla en annan synpunkt, som jag är viss om att bevillningsutskottet och även herr finansministern i detta avseende förbisett. Det är visserligen i sista punkten föreslaget en skrivelse, enligt vilken det borde tagas under övervägande, huruvida icke accis bör läggas på den inom riket odlade tobaken. Jag ber att få framföra ett par synpunkter, som visa, att riksdagen med sitt beslut i dag faktiskt kan gå miste om skatt, som av den inom riket odlade to-

Ang. höjning
av tullen å
tobak.
(Forts.)

baken bort få, men som nu kommer att tillfalla enskilda intressenter, antingen fabrikanter eller mellanhänderna inom denna bransch. Den odlade tobaken i vårt land uppgår, enligt uppgifter som jag fått, till cirka en miljon kilogram per år. För närvarande pågår just skördandet av tobaken ute i landet, och en stor del odlare hava troligen redan sålt sin tobak till mellanhänderna. Att alltså om en månad eller fjorton dagar komma med en sådan beskattning, accis å inhemsk tobak, skulle säkerligen visa sig lönlöst och svårt att realisera.

Vad blir resultatet av vad här beslutats i dag i fråga om en sådan sak som snusfabrikationen? Det finnes i vårt lands snusfabrikation vissa fabriker, som söndermala och använda utländsk stjälk vid snustillverkningen. Dessa snusfabriker måste med hänsyn till tullhöjningen öka priset. Men så finnes det åter igen andra, t. ex. de Ljunglöfska fabriker, som äro hänvisade till att använda nära nog uteslutande svensk vara. I och med det man måste öka priset på den vara, vars råvara blir belagd med högre tull, kommer också priset att ökas på den vara, för vars tillverkning råvara kan fås till billigt pris inom landet. Resultatet blir, att man bereder möjlighet för de snusfabriker, som använda svenska råvaror, att bereda sig en extra förtjänst i detta avseende, som jag för min del icke kan anse vara skälig eller berättigad, eftersom den verksamheten ju alltid lämnat sina innehavare man kan säga mycket god, ja rent av glänsande avkastning.

Det är en annan synpunkt, som följer med att man förbisett den inhemska odlingen och icke lagt accis på densamma, och det är, att redan nu användes den svenska tobaken i stor utsträckning till att blanda den utländska varan med. På så sätt söker man förtjäna något mer på sina fabrikat. Ju mer den utländska varan stiger i pris, utan att den inhemska belägges med motsvarande accis, blir naturligtvis frestelsen större att söka undgå den utländska varan så mycket som möjligt och att söka blanda in i sina fabrikat så mycket svensk råvara som möjligt. Resultatet blir, att vad man ur statsfinansiell synpunkt, ur skattesynpunkt tänkt sig skola få in genom denna ökade tullbelastning blir i verkligheten långt mindre än man beräknat, och att en del av detta stannar i deras händer, som utgöra mellanhänder, och varken kommer samhället eller de egentliga producenter, odlarna, till del, något som i detta fall kunde anses hava varit riktigt.

Jag tror därför, att med hänsyn till det förhållandet att arbetet med tobaksodling, som varje år äger rum, nu redan eller i det närmaste avslutats för i år, det finnes en brist i det här framlagda förslaget, som icke kan avhjälpas nu, och innan detta skett, hinner man ordna försäljningen av varorna, så att en accisbeskattning 14 dagar eller en månad härefter säkerligen har ingen betydelse. Då man i samband med detta skulle kunnat tillföra statsverket avsevärda inkomster, blir det nu i stället möjligt

för enskilda intressenter att förtjäna en avsevärd slant på denna brist i förslaget.

*Ang. höjning
av tullen å
tobak.
(Forts.)*

Jag har för min del intet yrkande att framställa, därför att detta ärende skall ju behandlas hastigt, men det hade varit önskvärt, att ärendet kunnat återremitteras, så att dessa synpunkter hade kunnat bliva beaktade, innan man gått att vidtaga denna provisoriska åtgärd.

Herr Röing: Herr talman, mina herrar! Som herrarna finna av föreliggande utskottsbetänkande, hade jag icke tillfälle att i går afton deltaga i bevillningsutskottets förhandlingar, då denna fråga förevar i utskottet. Jag ber dessutom att få hänvisa till mitt yttrande i onsdags, då monopolfrågan avgjordes här i kammaren, då jag som min bestämda uppfattning uttalade, efter det arbete som jag nedlagt i utskottet, att hela tullproblemet var fullständigt outrett. Jag vill passa på tillfället, när herr finansministern är här närvarande, att uttala en vördsam vädjan till herr finansministern, att spörsmålet rörande de olika tullsatser, som böra åsättas cigarrer, cigarrcigarretter och cigarretter, må erhålla en utredning, så att 1915 års riksdag må kunna få från Kungl. Maj:ts sida en proposition innehållande väl avvägda tullsatser å dessa olika produkter.

Jag ber, herr talman, att under det förhållande som nu föreligger, få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Hildebrand: Endast några ord! Då herr Palmstierna själv sammanfattade omdömet om sitt eget anförande, uttalade han, att han hade betydligt förringat värdet av vad jag sagt. Han ansåg sig dock icke kunna förklara, att han slagit ihjäl min motivering. Och när han talade om cigarrerna, så hade han inga bestämda siffror att bemöta mitt påstående med, utan han omnämnde endast, att den utredningen är mycket invecklad, och så förnekade han riktigheten av mina siffror. Ja, jag har fått mina primärsiffror från håll, där jag hade anledning vänta att få riktiga siffror, och ett par siffror har jag hämtat från kommerskollegii utredning för några år sedan. Men detta visar väl bättre än något annat, hur väl en utredning behövs och att riksdagen här fattar beslut, utan att kamrarna kunna vara fullt på det klara med effekten av de nya tullsatserna. Detta synes mig ändå, att denna lilla debatt rätt väsentligt klargjort.

Sedan erkänner herr Palmstierna själv, att utskottet beträffande cigarretter ändrat proportionen mellan belastningen av importerat fabrikat och inom landet tillverkat fabrikat, och han anförde som motiv därför, att den inhemska fabrikationen skulle haft så stort skydd förut. Detta synes mig böra ytterligare utredas, innan saken är klar. Men jag utgick ifrån, att under den mellantid, som förflyter innan monopolet träder i kraft, borde man utgå från den nuvarande situationen och icke

Ang. höjning
av tullen å
tobak.
(Forts.)

ändra proportionen i belastning. Ty om man gör det till nackdel för den inhemska fabrikationen, så kommer man givet fram till minskad produktion och ökad import. Och importen är ju redan, trots det påpekade stora skyddet för den inhemska tillverknigen, för närvarande alldeles oerhörd stor.

Jag tillåter mig därför också att vända mig till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet med en hemställan, att en utredning måtte verkställas rörande dessa tullsatser, så att en ändring kan ske snarast möjligt, om det befinnes, såsom jag för min del är övertygad om, att dessa satser icke äro tillräckligt väl avvägda gent emot varandra.

Slutligen några ord i största korthet om sista delen av herr Palmstiernas anförande. Han hänvisade där till vad han sade under monopoldebatten, då han krävde lojalitet hos tobaksfabrikanterna gent emot arbetarna. Ja, enligt min mening bör varje fabrikant visa full lojalitet mot sina arbetare, och den som icke gör det är värd ett alldeles bestämt klander. Men man bör besinna, att det här är fråga om en dödsdömd industri, och då är det ändå bra svårt att sätta ifråga, att en fabrikant skall behålla hela sitt arbetarantal och antingen tillverka mer, än fabrikanterna har förhoppning att kunna sälja, eller också icke kunna giva tillräckligt arbete åt dessa arbetare. Jag tror, att man i ett sådant fall uppställer för stora krav på dessa fabrikanter. Och jag skulle vilja hänvisa till, att statsmakterna här hava fastställt vissa villkor, som skola vara uppfyllda, för att fabrikanterna skola få ersättning för förlorad näringsverksamhet, och jag har ännu icke blivit på det klara med, att önskemål, uttalade av herr Palmstierna i andra kammaren, äro likvärdiga med båda statsmakternas beslut.

Herr Månsson: Herr talman! Det är fåfängt att här kämpa emot, och jag skall därför icke framställa något yrkande. Det är fåfängt för det första, därför, att, såsom jag förut framhållit i någon debatt i en tullfråga, beträffande tobak och sprit det är allra svårast att bekämpa tullarna. De stora frihandlarna ute i England och andra länder ha icke precis hållit en varsam hand över tobaken och spriten, utan tvärtom klämt till dem hårdare och hårdare efter hand som de lättat på andra artiklar. Det är vidare så, att till följd av vissa belut här vid riksdagen förspörjes det, att enskilda personer dragit in massor av tobak i landet, och man kan icke dölja för sig, att de gjort det i avsikt att sedermera för sin räkning kräva ut skatt av allmänheten för det sålunda införda. Det gör ju bekämpandet av förslaget ännu svårare. Det gör det omöjligt för mig att framställa något avslagsyrkande. Men det kan icke nekas till att skattesystemet är falskt. Det är ju så, som vi hört av herr Hildebrands anförande och som vi höra vid varje tillfälle, då det gäller att taga upp frågan om indirekta skatter, att då äro allehanda personer framme och vilja riva åt sig av den öppna skattekällan. Med dessa skatter, som

utgå på indirekt väg, är det i 999 fall av 1000 så, att skatteflodens kungsådra taga de privata och det grunda strandvattnet får staten hålla till godo med. Vi höra ju, att det är tendenser liknande dem här. Det kommer säkert att ske så här också, att fabrikanterna få många miljoner, mellanhänderna många miljoner, men staten får endast få miljoner av den skatt, som i verkligheten på detta förslag kommer att utgå ur folkets fickor. Vad som vidare gör förslaget osympatiskt för mig det är, att viktullen med sådan envishet bibehållits. Genom viktullen — det har jag ofta haft tillfälle att framhålla — få de simplare och tyngre varor, som de ekonomiskt svagare äro hänvisade att bruka, draga samma tullsats, absolut samma tullsats som de finare och dyrare varor, som de förmögnare klasserna kunna hålla sig med. Tullsatserna bli degressiva och verka tyngre på den simpla varan, då de borde vara progressiva och verka tyngre på den finare varan, som de mera köpstarka kunna lägga sig till med. Så verkar viktullen, och det, som tullarnas anhängare och viktullarnas anhängare i synnerhet tjäna grova inkomster på, är detta ohyggliga system, som man framkommit med under förebärande av att det annars skulle begås lurendrejerier mot statsverket. Det vill säga, en del herrar begå lurendrejerier mot statsverket under värdetullsystemet. I stället för att då klå efter dem för det, kommer staten med viktullsystemet, som till tack för att de skojat staten giver dem hundratusentals och miljoner kronor i vinst. Det borde ankomma på statsstyrelsen att i stället för att giva efter på det hållet se till, att statens lagar och förordningar följas icke bara till bokstaven utan även till andan.

Ungefär ett liknande omdöme kan man ge om verkan för arbetarnas del av den ersättning, som fabrikanterna skola ha för det nyligen beslutade monopolet. Det blir ju så, att de fabrikanter, som icke tillgodose sina arbetare, få klander, herr Hildebrand, men också miljoner, och klandret bära de nog, då de ha miljonerna.

När man skall såsom nu nödgas tillgripa nya skatter, vore det väl det riktigaste att i stället för att ytterligare sylta in sig i indirekta skatter, vilka som sagt pumpa pengar ur det fattiga folkets fickor, tillgripa den skatt, som är rättvis och synlig för alla och som fördelar bördorna på alla efter bärkraften, d. v. s. inkomst- och förmögenhetsskatten. Om man icke för ögonblicket vill göra detta, har man en annan skatt, som kan tillgripas genast, nämligen den progressiva barnlöshetsskatten. Här gå massor av människor utan att uppfostra några barn åt samhället, medan andra ha många barn och bli hårt beskattade. Jag förstår icke, varför man icke skulle kunna tillgripa den skatten.

Herr Palmstierna: Herr talman! Endast ett par ord, ty ärendet måste ju avslutas snarast. Jag vill säga till min ärade vän och meningsfrände, representanten på Skånebanken, att i det anförande han nyss hade, framhöll han en hel del mycket intressanta synpunkter, men vad som är i bevillnings-

*Ang. höjning
av tullen å
tobak.*
(Forts.)

Ang. höjning
av tullen å
tobak.
(Forts.)

utskottets betänkande framlagt, avser icke egentligen detta, utan vad vi tänkt oss var, att genom en accis förminska benägenheten till en ökning av den odlade tobaksarealen.

Så vill jag säga till herr Månsson, att det här endast är fråga om en provisorisk anordning, varför det icke är anledning att i sammanhang därmed taga upp till debatt en så delikat fråga som frågan om viktull eller värdetull.

Slutligen vill jag säga till herr Hildebrand, att när jag sade, att jag ansåg mig ha förringat värdet av hans yttrande, var det endast ett uttryck för den vanliga artighet och courtoisie, som utmärka våra sedvanliga meningsutbyten. Herr Hildebrand sade, att denna industri var dödsdömd. Ja, om jag liksom herr Hildebrand säger, att den är dödsdömd, vill jag dock säga, att det visserligen icke är en död i skönhet men en död i rikedom vi få bevittna. Och under sådana förhållanden tror jag, att man har ganska stor anledning framhålla, att här får ingen illojalitet ske gent emot arbetarna.

Tänk er, mina herrar, att här vänta arbetarna, som eventuellt skulle bli arbetslösa på grund av koncentration av driften, på ersättning av staten senare. Ett avsked nu skulle betyda, att de finge gå förlustiga den ersättning, som de borde haft för långvarigt arbete i näringen i fråga.

Jag tror för övrigt, att det för herr finansministern kan vara lätt att vidtaga anordningar, som komma att hålla industrien gående precis såsom nu. Det är nämligen icke bara fråga om den inlösning av lager, som redan är beslutad av riksdagen, utan det är även fråga om inlösning av färdiga varor.

Jag vill emellertid bestämt betona, att man har anledning förvänta fullständig lojalitet från industriens sida. I annat fall är jag fullt förvissad om, att det kan komma framställningar, som kunna vara obehagliga nog för dem, som vilja genomdriva våldsätgärder.

Vidare yttrades ej. Kammaren biföll vad utskottet hemställt.

§ 4.

Lagutskottets härfpå föredragna memorial nr 36 blev ånyo bordlagt.

§ 5.

Vid nu skedd föredragning av särskilda utskottets nr 3 memorial, nr 5, angående avlöning åt dess tjänstemän, blev utskottets hemställan av kammaren bifallen.

§ 6.

Härefter föredrogs men blev åter lagt på bordet andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 8.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag angående det i § 3 här ovan omförmälda ärendet.

§ 8.

Anmäldes och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse nr 267, till Konungen angående höjning av gällande tullsatser å tobak.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *Holm* under 8 dagar fr. o. m. den 16 sept., och
» *Svensson* i Kompersmåla » 5 » » 14 »

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,54 e. m.

In fidem
Per Cronvall.
